

חזומו של ר' נפתלי חנה'לס

(ממפוסים א"י)
מאת י. קרניאל

— "ששש!... — שם ה"פוליס" את ידו על פיו לאות של "פתח שין".

הבטתי כה וכה, מספר עוד ר' נפתלי, וראיתי והנה רגלי עומדות לפני ארמון רם ונשא, היכל נהדר הבנוי לתלפיות (פה הוא מסתייע בידיו להפליג בגדולתו של הארמון), ושאר דוגמתו בפריז ואפילו בתל אביב... הכנתי כי זהו ה"גן עדן" בעצמו. הסתכלתי מסביב, ולנגד עיני הופיע על השער שלט של זהב ואותיות מזהירות כאבנים יקרות:

מלאך גבריאל מנהל

עונה למבקרו בין מנחה למערוב.

— ובצדפתית לא היה כתוב כלום? — שאלתי בו בריצונות...

— המלאך שלי, מסיח ר' נפתלי את דבריו, נעלם בינתיים ולא הספיק לי הרגע לשאל מאתו למה הביאני היום. מה עשיתי? הוצאתי מכיסי את כרטיס הבקור שלי והושטתי ל"קאוואס" העומד על יד השער, מלאך גבה קומה ורחב מכנסים, חרב שלופה לימינו ושתי בנות על כתפיו, ממש ב"קא" וואס" הגדול של ה"בונק" בופו. (בצפת נוהגים לומר: "בונק", "פלוצ" במקום "באנק" ו"פלאץ"...) כשאך הציץ המלאך גבריאל בכרטיסי וראה

מ י א נ י ועם מ י ו יש לו עסק וביחוד את שמי ותארי ב צ ר פ ת י ת (לפני שפת הגויים יש דרך ארץ, כנראה גם בשמים), מיד צוה להביאני אחר כבוד אל משרדו, שלא בזמנו (את זה יכול

לעשות רק נפתלי!), וה"קאוואס" עומד לפני סר מכיות כלפני הכמ"באשי, דופק במקלו הארוך ואומר בלשונו: "תפאדאל!" (בבקשה). מה אומר ומה אספר? ראיתי שם משרד שלם עם שלחנות וכסאות כמן ב"בונק" להבדיל. ו ה ו א יושב לו על כסא רם ונשא — מעשה דירקטור! — וצבורות צבורות של ספרים ושל נירות מימינו ומשמאלו על השלחן. ומכיון שהרגיש בי, מיד קם ונתן לי שלום, זימן אותי בסבר פנים יפות. לישב על כסא נגדו ואמר בפנים צהובות: "ב—ב—ב—ש—ה!" (כאן מראה ר' נפתלי את קידתו של המלאך גבריאל). הציץ שוב בכרטיסי ומתוך חיוך של הנאה פנה אלי ואמר: "המ... ר" נפתלי קנה'לס, נכדו של הבעש"ט... יהודי חשוב היה הסבא שלך, ר" נפתלי... לא ראיתו מכבר במשך רדי... יהודי יקר... בזמננו אין עוד כאלה. ואתה בא עכשיו מא"י גופא? כלומר מהארץ הקדושה?

מה אוכל לעשות בשבילך, נפתליצי?"

— מכיון שראיתי, מוסיף ר' נפתלי, שהשעה שעת רצון והוא עושה את עצמו "מרדכי", כאלו לא ידע מכלום, אמרתי לו: "אדוני המנהל, צוה לאחר מעושי רצונך להראות לי איה מקום כבודם של הממונים מצפת, בני עירי ומולדתי..."

— ב—ב—ש—ה! — ענה המלאך גבריאל, ואגב דבורו לחץ בידו על כפתור שבשלחנו והנה הופיע מלאך צעיר, ספק זכר ספק נקבה, מרחף על פני הקרקע, נוגע ואינו נוגע וקול משק כנפיו הקטנות, כנפי אראלים, כהמולה דקה חרישית, כקול המאורה ביום קיץ...

— הואל נא, פקד המנהל על מלאכו, להראות לאורחנך היקר ר' נפתלי את ממוני צפת...

— צ פ ת ? ! — העמיד הפקיד פנים בתמהון — כאיזה מחלקה נמצא המקום הזה?

— מה פרוש, באיזה מחלקה? — הווערב ר' נפתלי ואמר — מן הסתם ב ג ג -ה ע ד ! המלאך הצעיר נטל פנקס עבה והתחיל מדפיף בו וקורא בשמות ערים עפ"י סדר א"ב: צור, צידון, צלצת, צוער, צלנג, צרתן, ו צ פ ת — מאן דכר שמה. עליך לשער, אומר לי ר' נפתלי, מה שהרגשתי באותה שעה.

— ואולם ר' נפתלי אינו אומר נואש חלילה ונפל על המצאה.

— אולי רשום אצלכם "סאפאד" כמן בממ"שלה התורקית? אמר ר' נפתלי.

הוציא המנהל מנרתיקו זוג משקפים גדולות, הרביבו על חטמו והתחיל מדפדף בכבודו ובעצמו באות "סמך": סוכות, סיני, סמרון... ו"סאפאד" מאפיש! (לאמר: צפת אינה!)

"היתבן? קרא נפתלי מנהמת לבו, לא צפת ולא סאפאד בנן העדן? עיר ואם בישראל ו מ ד מ ו ג י ה אינם בנן עדן? היאומן כי יסופר?" ומרב כאב וצער, מסיים ר' נפתלי, נזעקתי זעקה איומה, אוי, אוי, אוי!"

זו היתה הצעקה הראשונה.

— נו, והצעקה השניה? — כשראה מלאך גבריאל, ענה ר' נפתלי, את גרל צעירי ויגוני נתמלא עלי רחמים ובקש לומר לי דברי רצוני ותנחמוני: — "הרגע נא, נפתלי יקירי, ואל תתיאש. הממונים בני עירך בודאי צדיקים גמורים הם, ומפני שמדקדקים עם צדיקים כחוט השערה מסתמא פנם קטן נמצא בהם מחמת שאין צדיק בארץ ולא יחטא. וע"כ לא נתנו להם רשות ליכנס תיבה לכן. עדן ושלחו אותם בהיכל אשר מקומו בין הגיהנום ובין גן עדן להתמרס קצת מעונם, ושם בודאי תמצאם.

יצאתי מלפניו, אומר ר' נפתלי, מנוחם קצת והלכתי בלויית ה"קאוואס" עד שערי ההיכל ההוא, והנה הוא סגור ומסוגר כיריחו בשעתה. דפקתי במקלי דפיקות חזקות על שער הברזל והנה נשמע קול עבה מאחורי השער:

"מ י ש ם ?"

— "אני, נפתלי חנה'לס מס"ס צפת!" —

— "מה רצוך כאן? קרא הקול.

— "כאן משכנם של הממונים מצפת?"

נפתח סדק חלון קטן בשער, הציץ ראש של מלאך אדמוני ואמר: "צוואס" לא זו האדרסה! כלך לך ל ש ם ! — הורה באצבע על דרך וחוקה וסגר את השער ברעש גדול.

לשמע דבורים כאלה, אחזתי בציציות ראשי וזעקתי צעקה נוראה: "אוי, אוי, אוי!"

זו היתה הצעקה השניה.

— נו? והצעקה השל... *

— אל נא בחפזך שסע ר' נפתלי את דברי, את הסוף של החלום אספר לך בקצור נמרץ. מילא; שמתי לדרך פעמי כפי שרמו לי הבהור האדמוני והלכתי במשעול צר בין שתי חומות של קוצים ועקרבים, דרך חרולים וברקנים. אך עברו רגעי סוספר וחשתי תמימות, בכפות רגלי... וכאשר הור ספתי ללכת כן גדל החום וכנחלי אש בגרבי...

ופתאום ריח של צלי וחרכה עלה באפי, כמו שמד כינים "רגל" לחמין בערב ש"ק. נרעש תפחד הלכתי, חשך מימין ואפלה משמאל... ולפתע פת-אום קמה רוח סערה ותלטלני טלטלת גבר עד שהגעתי לאותו מקום...

— ל ג י ה י נ ו ם ממש? — שאלתיו מתוך כסרנות.

— חזות גשה:ראיתי, ענה ר' נפתלי באנחה.

שער בנפשך: קלחת עצומה בתוך לבת אש אדום-מה, ובקלחת הרתחת צפים בני אדם ורותחים ומטוגנים הם כ"כפרות" להבדיל, בערב יום הדין, ומלאכי חבלה אדומים כאש עומדים מסביב, כשהם מזויינים בכשילים וכלפות ושאר כלי משחית למיניהם... (כאן הוא מתאר את המהזוה כגבור של דנטה "בקומדיה האלהית" ממש) מזלגות וקלשור נות ארוכים בידיהם, נוטלים הם את הרשעים בשיניהם וזורקים אותם לתוך האש בדרך שמש-ליכים את פחמי האבן לתוך התנור הבער ומכים אותם בפולסין דגורא, אוי לעינים שכך רואות!

— בקצור? — אמרתי לו.

— בקצור — סיים ר' נפתלי — לא האמנתי למראה עיני. כשנגשתי קרוב לקלחת ראיתי... לא רק ממונים בעלי פאות מכני עירי כי אם מכל ארבע ארצות הקדש... וביחוד "ממונים" בלי פאות ומגולחים, "דיוטשען" שלכם, דירקטורים ואד"מיניסטרטורףים, וסתם פקידים מכני דור חדש, כלם פושטים לי יד לעזרה וצועקים בתחנונים מי בזרונן ומי ב ע ב ר י ת, מי ברוסית ומי בצר"פתית: "גוואלד, רבי נפתלי, הושיעה נא!"

אמרתי לגשת אליהם, והנה נתקרב אחד ממלאכי החבלה על קצה אצבעותיו מאחורי וכוון את קלשונו לתפשני ברגלי ולזרקני לתוך הכבשן. אבל איך כתוב שם? — "נפתלי אילה שלוחה". לא חכיתי הרבה, הריסותי את שתי רגלי וסנדלי ואת שולי קפוטתי ונמלטתי בעור שני כאוד מוצל מאש... הבטתי לאחורי והנה ה ו א רודף אחרי... מרב פחד ואימה צעקתי צעקה: אוי, אוי, אוי! והקיצותי.

זו היתה, כמובן, הצעקה השלישית. נמסר לרפוס כמעט מלה במלה ע"י